

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Dominica VI. post Pentec. 9, tripart. Miserior super turbam, quiatriduo sustinent me, nec habent quod manducent, &c. 1. pars docet, quam proprium sit Deo misereri, & quomodo non deserat umquam eos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Miserere
super
urbem
omnibus
peccatis
Christi
presignatur.

respondere poterit pro ratione quam istud, *Miserere super urbem?* Peritura enim erat omnis hominum multitudo, nisi ei subvenisset misericordia eius altitudo. Si eum interrogas cur tot miracula edat, ægros sanans, cæcos illuminans, leprosos mundans, mortuos suscitans, peccatores convertens an non tibi illicò respondebit, *Miserere super urbem?* Si eum inspicias columæ alligatum, spinis coronatum, crucifixumque in Columna, in Corona, in Cruce scriptum reperias, *Miserere super urbem.* Verè enim ibi ex misericordia & compassione languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit, ac propter iniquitates nostras ipse vulceratus est. Si ulterius scisciteris ab eo cur Sacramentum pœnitentiæ instituit in remissionem peccatorum, cur etiam Sacramentum Eucharistiæ quod conservat gratiæ vitam? Tibi satisfaciet respondendo, *Miserere super urbem.* Nam pœnitentiæ Sacramentum instituit propter commiserationem erga imbecillitatem nostram & pronitatem ad peccandum; Sacramentum vero Eucharistiæ propter debilitatem nostram ad ambulandum, ne deficeremus in via si jejunos nos dimitteret. Denique si iquiras cur tot peccatores in flagitiis vitam agentes cœlesti ultione non plectatur, tamquam voluntarii suæ rebelles? Respondet, *Miserere super urbem.* Ex compassione enim tantæ multitudinis peccantium differt vindictam; nec vult eorum mortem, sed exspectat conversionem. Neque multos irritatos desinit parcere & expeclare, quia misericordia eius non est cito transiit: Dominus: *Misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens.*

Oes. 6.

Tandem si interrogemus eum quare voluerit tam admirabili miraculo, secundum Evangelii nostri recitationem, paucos panes, paucosque pisces ita potenti suâ benedictione multiplicare, ut quatuor millibus hominum sufficeret? Respondet: *Miserere super urbem:* Hæc turba jam triduo sequebatur eum sine domo, sine lecto, sine cibo, pondus diei & æstus ferens, & super nudam humum noctis intemperiem cum parvulis & uxoribus sustinens: Ideo illius miseretur Dominus de cibo & alimentis necessaria cœlesti virtute providens. Pro miserat ipse: *Querite primum regnum Dei & iustitiam Dei, & omnia hæc adjicientur vobis.* Non poterat hic suæ promissioni deesse, quia turba ista de illis, quæ ad regnum Dei spectabant, sollicita erat, familiaræ curam ob id deferens omniaque alia negotia parvipendens. Inhiabat enim dulcedini verbi ab ore sapientiæ promanantis, & regnum cœlorum annuntiantis; ideoque perseveranter ejus sectabatur vestigia quocumque, & indivulsi ei adhærebat. Digna ergo erat compassione, digna remuneratione pia isthæc perseverantia. Unde dicit Dominus: *Triduo sustinent me.* Nimirum enumerat ipse singulatum dies quibus illi servimus, imò & calculat horas suo in obsequio impensas; momenta quoque

Matth. 6.

non præterit, ut remunerationem reddat singulis. Propterea dicit Job, quod hominis dies sint quasi *mercenarii dies.* Sicut enim mercenarii pro quopiam laborantis dies vel horæ diligenter annotantur, ut juxta tempus labori impensum, suam ipse sortiatur mercedem: Sic & Deus multo certius dies & horas laboris nostri computat, gressusque nostros dinumerat, ut nihil sine mercede prætereat.

Hoc docet (præter exemplum hodierni Evangelii) id quod refertur in libro doctrinæ Patrum lib. de patient. & fortit. pum 5. Ubi de quodam Anachoreta dicitur, quod cum in eremo deserta & horrida ageret, solis Angelis Deo que notus, multa miliaria conficere debebat, ut vel aquam sibi compararet. Quodam ergo die ad aquam hauriendam adveniens, ex dio affectus, dixit: *Quid necesse est ut hunc laborem patior? Veniam & habitabo circa aquam hanc.* Cum vero hoc dixisset, retro conversus vidit quemdam sequentem se, & enumerantem vestigia sua. Interrogat, quis iste foret suis sic inhærens vestigiis? Respondet: *Angelus Domini sum, & missus sum enumerare vestigia tua, dareque tibi mercedem.* Hoc cum audisset Senex, forti animo factus est, cellamque adhuc longius posuit, ut tanto amplius meritum sibi accreteret. Hæc ibi

Similiter turbæ se triduo sequentis dicit Dominus vestigia & gressus dinumerabat, retributionem daturus piciari & perseverantia. Et cum sequeretur ut verbum quod ex ore ejus procederet, tamquam panem vitam participarent, ipse de utraque alimentia providet, corporis scilicet & animi, mentis & ventris. Atque per hoc indicat eum quam se deesse necessitati eorum qui pietatem seclantur, & in iplo fiduciam collocant. Quod variis exemplis, tum ex factis litteris, tum ex Ecclesiasticis historis declarari potest.

Primum necessitati Deus non desit.

Sic Eliæ gressus dinumerat, eumque in deserto reficit per Angelum, pascit per corvum. *Præcepit corvus ut pascant te.* Quem locum interpretantes antiqui Hebræi, dicunt corvum certis horis & culina Regis Achab carnem & panem abstulisse, & ad Eliæ alimentum attulisse. Sic factum est, ut vases cibo regio resereretur, ipso Rege invito & inscio, cum fames orbi dominaretur, & Achab Prophetam Eliam persequeretur. De hoc etiam corvo subtiliter dicit Sedulius l. 1. Pasch. 13. *Nunc Eliæ corvus bonus ac filius, qui Noe quondam malus, abluat culpam inundatione aquarum contractam.* Quasi dicat. Corvus ad Noë non fuit reversus, nunc ad Eliam revertitur, quasi pristinam ingratitude castigans & emendans. Debuisse enim per aliquod symbolum (per olivam aut quid simile) referre nuncium Noë qui eum aluerat, sicut fecit columba; sed ingratitude ostendit, dum cadaveribus adhærens, prioris sui nutritoris amplius non meminit; Columba autem non obliviscitur ejus, ideo gratitudinis symbolum est, Corvus autem ingratitude;

Exempl.

Reg 17.

Et per rana hanc Jera

ritudinis; nisi quod eam apud Eliam expurgarit, dum Animal ex natura sua rapacissimum, cibum ei communicavit.

Dan. 14. Sic etiam Daniëlem pavit in lacu leonum, per Abacuc Angelica manu in aëra erectum, quia prandium mellorum acutit ad Prophetam famelicum, Deo sic ejus remunerante pietatem. De qua re sic loquitur B. Zeno Episcopus Veronenfis scilicet. de fidei veritate Daniel inter fremensium locum rabidos ritus in trepidus, caelesti prandio satur reperitur. Ionas inter aspuentes procellas sollicitique maris fluctus insanos eueior est alvo piscis, quam alvo navis.

Sic quoque Istaclitæ Dominum secuti per desertum ex Ægypto eodem cum panem non invenirent terrenum, adipiscuntur caelicum. Nam quotidie eis manna pluebat, ita ut annis quadraginta non opus fuerit ut seminant, aut metant, aut coquerent aut furno, vel macello uterentur, imò nec vestibus aut medicina. Vestes enim eorum non fuerunt attritæ, nec in tribubus eorum quispiam fuit infirmus. Ac insuper de nocte eis lampas effulsit ignis, de die dux fuit columna aubis.

Sic denique ex historiis Ecclesiasticis exploratum est, multos magna cum fiducia Domini vocem ad deserta inhabitanda vocante secutos, in remunerationem perseverantiae & pietatis à Domino alimenta non sine miraculo accepisse. Quis pavit S. Paulum primum Eremitam per annos sexaginta nisi Corvus ordinatione Dei dimidium quotidie ei afferens panem? Quis S. Egidium in solitudine Deo solum & Angelis cognitum nutritivum, nisi Cervam quædam quæ Deo providente stans ad eum horis veniebat, & lac suum in alimentum ei præbebat? Quis Mariam Ægyptiacam aluit in horridis & sterilibus locis ultra Jordanem? Emit ipsa tres panes, & divina se committens vocationi & providentiæ, in desertum perrexit, ubi quadraginta septem annis his tribus panibus vitam sustentavit.

Itaque, ut hanc fiduciam Christus Dominus in Sanctorum suorum cordibus etiam futuris sæculis excitaret, turbam in deserto secum perseverantem miraculo panis multiplicatione refecit, & satiat. O felix turba, quæ Dominum per solitudinem tanto fervore est secuta? O quam suavis panis in solitudine exhibitus, à benedictione Christi vim habens reficiendi, & alendi! O felix perseverantia, quæ tantam Domini gratiam & remunerationem tantam est consecuta! Quis in bono perseverans misericordiam Domini non invenit? Perseveravit Magdalena ad tumulum & invenit Dominum. Perseveravit apud eum Chananzæ obsecrans ob filie morbum, & invenit remedium. Perseveravit Sara uxor Tobie triduo in oratione, & post mortem septem virorum, nãc est virum sanctissimum Perseveravit amicus pullans ad ostium, & panes accepit necessarios in amici subsidium. Perseverat S. Hieronymus orans & pectus percussus ad pedes Jesu

Rational. Evang.

propter tentationem, & reperit tranquillitatem. Perseveravit & hæc turba ob fervorem, & allexit Domini commiserationem. O si & nos quandoque perseveraremus vel unica hora cum Deo, qui integras noctes vel in poculis, vel in ludis perseveramus! Oportet non cum mundo vel cum diabolo perseverare, sed cum Christo in cordis & corporis solitudine, si velimus ejus misericordiam attrahere, & caelestis gratiæ alimentum reperire.

CEd videamus seriem hujus miraculi. Cum incidisset discipulis Dominus se misericordia commoveri super turbam de longe venientem (quæ facile ad propria non erat regressura, cum imbecillis foret ex inedia) responderunt discipuli: *Vnde istos quis poterit saturare panibus in solitudine?* Ubi tarditas discipulorum non satis opera Christi rememorationum annoranda venit. In suam solum penuriam oculos conjiciunt, cum illos ad potentiam & benignitatem Domini converterere debuissent. Nam paulo ante viderant quinque millia hominum in solitudine à Domino satiata ex quinque panibus, & superfuisse nihilominus duodecim copiosos. Hoc rememorare debuerant, & ut cooperatores operum Domini (cum quibus ideo sua non dedignabatur communicare consilia) poterant respondere: Nihil tibi Domine impossibile, nihil difficile. Si majorem longe turbam paucis panibus pavisti, potes & minorem. Immo totum pascere potes orbem, quia omnium oculi in te sperant, *Et tu das escam illorum in tempore opportuno.* Tempus jam opportunum est, aperti manum tuam, sicque implere potes omnem hanc turbam benedictione & alimenti corporalis satietate. Tu claudis, & cæcis, & mutis, aliisque ægris in conspectu totius turbe sanitatem tu donasti benedictione & benigna ac potenti voluntate; quidai possis eorum sublevare inopiam & inediam? Sed discipuli horum omnium obliti videntur; nec tantam quantam deberent concipiunt in Domino fiduciam; ideo difficultatem opponunt & impossibilitatem panes tantæ turbe necessarios suppeditandi in solitudine.

Non abstulit his discipulis sunt nonnulli, qui ubi agitur de elemosyna liberaliter eroganda ob copiosum numerum pauperum & indigentium, de quo illis reficiendis & pascendis, prætendunt difficultatem, impotentiam, impossibilitatem, propter indigentiam familie & liberorum. Hanc vero excusationem ex eo patet calviam esse & inanem, quod ubi agitur de epulo instruendo adulatoribus, de ludo & aleis, omnia abunde suppetunt; pauperatis & inopie nulla est memoria, nullus metus. Ad hos merito dirigimus illud: *Va qui ponitis fortunam mensam!* Ibi multam pecuniam offertis ludis fortunæ; pauperibus autem mensam ponere detrectatis vel ex solo cibario pane. Iterum dico: *Va qui ponitis Veneri mensam, in luxurias venerasque delectationes substantiam & facultatem omnem exhaurientes, cum vero agitur de subveniendo inopia*

Hbbh

PARS II.
De diffidentia discipulorum & imitantium.

Psal. 144.

I sai. 65.

Job. 4.

Priorem necessitati Deus non desit.

Exempl.

3. Reg. 17.

In bono perseverans. Deum habet misericordiam.

corde & marfupio estis inopes. Rurſus repeto: Vt qui ponitis menſam omnigenis ſerculis reſertam, quaſi Cereri & Baccho aram: Chriſto autem in paupere ſtipem petenti vos indigos eſſe ſimulatis. Denuo & hoc adijcio. Vt qui ponitis ſuperbia & vanitati menſam in veſtes ſuperfluos ornatus, in parietes & equos copioſum impendentes aurum, ut veſtra ſatiſfaciat ambitioni: interim pauperes repellitis aſperis, vel neglectiui habetis, praetextu quod familia & liberis ſe providendum. Haec omnes paucis & apertis verbis perſtringit. S. Chryſoſt. homil. 19 in epiſt. 2. ad Corinth. 10. ubi ſic loquitur: *In ventrem & ebrietatem, & intemperantiam injunens nullius paupertatis memor es. Vbi autem paupertatem juvare oportet, omnibus es pauperior. Et quidem adulatores quaſi ex largis fontibus ſovens, gaudes. Si autem pauperem alicubi videris, tunc tibi paupertatis metui incidit. Similiter & S. Baſilius ho. 6. variorum argumentorum hos alloquens qui ut a ſe propulſent egenum poſſentem ſuae neceſſitati aliquid ſubſtitium, ſe difficiles oſtendunt; & ſe quoque pauperes dicunt, ſic reſpondet: *Pauper proſecto es, pauper & omnium egenus bonorum; pauper inquam charitate, pauper aeterna ſpe. Addit ipſe contra eos qui reſpondent ſe non poſſe omnibus ſufficere, ſicque in opem a ſe rejiciunt: Cum lingua tua ſic loquendo detores, etiam manu perjurus efficeris. Mendacium enim tuum deſtruit annulus quem indigita geris: ille enim multus poſſet ſufficere. Vna tuarum veſtium ardua vos qui frigores rigent poſſet veſtire. Verum quia non te miſeret aliorum, miſericordiam non invenies.**

Utinam Chriſti Domini miſericordiam attendere iſti, quos modo allocuti ſumus. Ipſe ut ex hominibus conſtat Evangelio, ubi vidit indigentiam, cum nec quiſpiam ex tot millibus poſtulaſſe repariatur, nec ullus ex Apoſtoliſtis poſtulationis vices ſuppleviſſe legatur, ex proprio cordis motivo dicit. *Miſereor ſuper turbam.* Promptiſſimum deinde ſe exhibet ad ſuccurrendum occurrendi inopia: ſciſcitans ab Apoſtoliſtis quot panes haberent, coſque mox multiplicans: & diſtribuens. Hoc autem feciſſe intelligendus eſt, ut ſuo nos exemplo doceret ſuper egenos & pauperes intelligere. Hoc factum Domini ita interpretatur S. Auguſt. ex quinquaginta homil. hom. 39. ubi ſic loquitur: *Fiſtina ſuccurrere: ne audias rogantem. Invitare Deum tuum, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, pluit ſuper juſtos & injuſtos. Ecce venit tibi pluvia antequam roget, deſcendit uberior nocte dum ſteris; dum adhuc in lecto es, ex praecoeco cubat dies, elementa vigilans, fructus te neſciente eſſe ſumuntur. Lactat caelum & parturit terra tot cellaria meſſium, & tantas opes accipimus antequam rogamus. Quid tu homo? Modicus eſt panis, & precibus vendis? Non rogarunt: Jeſum, quatuor millia in deſerto ſeptem panes, ut inſatiis agmina pranderent. Haec eleganter ad noſtrum propoſitum appoſitiſſime S. Auguſt. Cui conformiter dixit antea Paſtales miſericordiam ex-*

ga inopes commendans ex proprio cordis prodeuntem, non aliorum regatu vel importunitate exortam: *Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem.* Hunc verum ſic interpretatus eſt S. Leo ſerm. 4. de eleemoſyna: *Beatus qui intelligit ſuper egenum, ad quem intelligendum ſollicita benignitate vigilandum eſt, ut quem modestia regit, & veracundia praefedit, invenire poſſimus. Sunt enim qui palam poſcere ea quibus indigent, erubeſcunt, & malant miſeria taciti egeſtatis aſſigi, quam publica conſeſſione conſundi. Intelligendi ergo ſunt iſti, & ad occulta neceſſitate ſubvertendi, ut hoc iſſo anxiſus gaudeant, cum & paupertati eorum conſulium fuerit & pudor Hæcille. Sic Booz providebat podo: ubi dicit ſuis meſſoribus: *Si vobis cum metere voluerit ne prohibeatis, & de veſtris manipulis projicite de maſtris, ut abſque rubore colat, & colligentem nemo corripiat.**

Itaque Chriſtus Dominus commiſereſcens ſuper turbam inedia aſſictam, ex imis cordis ſui penetralibus depromit miſericordiam quam impendat, nemine rogante; imò Apoſtoliſtis ſuis nihil minus cogitantibus, & rei difficultatem objeſtantibus. Quid ergo facit? Interrogat: *Quot panes habetis?* Cui dixerunt: *Septem.* Et tunc praecipit turbæ diſtribere ſuper terram. Obtemperat illa promptè, & majori fiducia videtur praedita, quam Apoſtolorum chorus, quia nulli ſciſcitatur huius rei cauſam nec de ullare diſſidere videtur, cum tamen foret numerus quatuor millium exceptis mulieribus & parvulis. Exinde acceptis ſeptem panibus gratias agens fregit, & dedit diſcipulis ſuis ut apponerent, & appoſuerunt turbæ. Et habet piſciculos paucos, & ipſos benedixit, & juſtic apponi. Haec eſt ſeries Hiſtoriae myſterio plena Declarationis in particulari nonnulla hic conſideratione digna.

IN primis dignum eſt conſideratione; quod ſe per **P**ARS III
 nis & piſcis in manibus Chriſti multiplicat per Deo myſtic
 efficaciam benedictionis ejus. Sic nempe creaturae **ris, mul-**
 obedunt Deo ad ejus verbum, ad ejus nutum: & replicatio
 ideo illas ad benedicendum Deo invitant tres **P**uc-
 ri in ſuo Cantico in medio fornacis exaſtantes **& piſcibus**
 decantato. Nam licet praeter Angelum & hominem, qui ratione praediti ſunt, nulla creatura voce & mente Deum benedicat & laudet; tamen omnes creaturae excitativè & objeſtive laudant Deum, quia hominem ad laudandum excitant, & ſunt materia laudis. Unde S. Auguſt. lib. 50. homiliarum, homil. 32 ſic hominem alloquitur de omnibus Dei mirabilibus *Erige rationalem aſpectum, oculis utere ut homo: intende caelum & terram, ornamenta caeli, ſecunditatem terrae, velutis avium, natatus piſcium, vim ſeminum, ordinem temporum. Intende facta, & quare factorem; aſpice quae vides, & quare quem non vides. Mirari ſunt homines Dominum de quinque panibus ſagittariſſe tot millia. Et non mirantur per pauca grana, impleri ſegetibus terrae.*

MRC

Pſal. 40.

Ruth 2.

Chriſti tempore per facta.

Quae

Qua aqua erat, viderunt vinum factum homines, & obliuenerunt. Quid aliud sit de pluvia per radicem visus? Ipse illa fecit, ipse ista; utraque miranda sunt, quia opera Dei sunt. Vides homo iniqua? Et miratur. Vnde est ipse homo qui miratur? ubi rati unde processit unde forma corporis? Et membrum distinctio? Vnde habitus ista speciosus, de quibus primum dicitur, de quam contemptibilibus? Et miratur alia cum sit ipse mirator magnum miraculum. Hic S. Augul. Excitativè igitur est obiectivè Deum laudat, & benedicit creatura omnis; sed etiam laudat quodam ratione obediencialiter, dum ordinem sibi à Deo constitutum servat; imò dum ad opera supernaturalia servit, & obedientiam ostendit. Hanc obedientiam videntur pueri illi in creaturis rationabilibus & irrationabilibus, in Angelo descendente in fornacem, in igne actionem respiciente, in vento stante ad nuntium Dei, in rore in fornacem influente, & refrigerium praestante. Sic Angelus, ignis, aer, aqua, obediens Creatoris ideo ad benedicendum omnem invitatur creaturam. Similiter & hic obediunt panis de terra productus, obediunt piscis de mari ductus, dum per benedictionem in manibus Domini sese multiplicant, ut ad quatuor millium alimentum sufficiant. Sic suo modo laudant Deum mare & terra, Deo obediendo, quia mare piscis, terra panem produxit. Procul ergo Ceres, procul Neptunus; factitii scilicetque Divi sunt. Hanc excecati homines sine erant Deam terræ & frugum ejus: Hunc dixerunt stolidi homines Deum maris & piscium ejus, sed stolidi. Christus Dominus verè Deus maris est & piscium ejus quandoquidem hic eadè naturam obediunt. Ipse Deus terræ est frugum ejus, quandoquidem ad benedictionem & voluntatem ejus hic obtemperant panes, ut ei devotè serviant homines. Sed postea in aliis miraculis patet, & quomodo mare & venti, ageritudo & mors, cælum & terra, Sol & luna ei obediunt; dum fluctibus maris, & ventis aëris imperat; dum ageritudo & mors ab agris & mortuis ob ejus imperium fugiunt, dum in ejus passione petra & inferorum portæ tremunt, Sol & luna deficiunt, ut agnoscat ab omnibus Deus cæli & terræ, Deus maris & aëris, Deus inferorum, Deus omnium, & creaturam.

Secundò dignum est consideratione, quod Christus paupertatis temper seclator fuerit & temperantia, eam ubique commendans. Nam cibus ejus est panis ordinarius, & pisciculi pauci; & cum in deserto carnes & alios cibos ad pacendam turbam posset producere, vinumque pretiosum (sicut semel fecit ad honorandas nuptias) non nisi pane & pisciculis, aquaque deprompta & fontibus eo refecit. Quia verò Dominus ordinariè vesceretur piscibus sobrietatem insinuans, ideo piscium privilegia spiritali Dei impulsus explicabat S. Antonius de Padua concionem ad illos habens, & ad laudem divinam ipsos adhortans. Cum enim quodam die Arini praedicaret, & multi obdurati & heretici verbum ejus

contemnerent, excusso in eos pulvere podum secundum mandatum à Domino Apostolo datum secessit. Accedens autem ad flumen proximè in mare refluxus, pisces advocavit ad audiendas laudes Dei, & ad audiendum Verbum Domini quod contemnerant obdurati. Illico autem visa est multitudo piscium gentium locum praeripere ad audiendum, & extra aquam capite erecto stantium. Tunc ad eos S. Antonius: Fratres mei pisces multum debetis Creatori. Ant. Pad. Primò. Quia adeo limpidum vobis preparavit elementum in habitaculum. Secundò. Quia escas vobis in illo elemento preparat necessarias. Tertio. Quia in creatione benedictionem accepistis multiplicationis. Quarto. Quia in diluio ceteris animalibus perenniùs servati estis. Quintò. Quia vobis est datum servare tonam, & post tertium diem incolumem eum reddere. Sextò. Quia censum Domino obtulistis & Petro, quem solvere Casari. Septimò. Quia vos in alimentum quinque & quatuor millium multiplicastis. Octavò. Quia in cibum ejus post resurrectionem benedicti fuistis. Propter hac omnia plurimum obstricti estis Domino ad benedicendum eum, qui vos creavit, qui vos servavit, qui vos toties benedixit. Hic auditis, capite inclinato, & quo poterant externo signo reverentiam Dei verbo exhibebant, & benedicebant Dominum. Ad hanc reverentiam, in spiritu exhilaratus Antonius, in clamabat: Benedictus Deus, qui magis Deum honorant pisces, quam homines. Ad hoc autem miraculum confluentis populus, & hereticorum turba, cum compunctione sedit ad pedes Antonii; & tanta efficacia tunc concionatus est, ut plerisque eorum virtute Verbi converteret, & pios credentes in fide roboraret. Pisces quoque, quasi ab eo licentiam accipientes, in varias orbis Provincias cum gaudij cujusdam relictione abierunt. Ita Chronica Minorum, & vita S. Antonii.

Tertio consideratione dignum est quod dicitur hic Christus Dominus accepit panibus gratias egisse, & pisciculos benedixisse. Filius enim aeterno Patri gratias agit, & cibum benedicit, suo nos exemplo erudiens, numquam ad cibum accedendum nisi cum benedictione, & gratiarum actione. Quapropter inter Christianos semper solet benedictio praeritti sumptione cibi, & gratiarum actio subsequi. Et quidem benedictio ista non est inanis. 1. Quia per illam profitemur nos de manu Domini cibum nostrum accipere tanquam à bonorum omnium Laetore, qui aperit manum suam, & cito cibi, implet omne animal benedictione, utique istam omni carni. 2. Per illam benedictionem significamus nos ad honorem Dei cibo velle vesci, & tacitè illum Deo offerimus; sicque non irruimus in cibos tanquam pecora, vel tanquam infideles sine ulla Dei cogitatione, sed illius meminimus qui nos mensæ ecclestis faciet participes, & dabit panem edere in Regno Dei, si ad ejus honorem si fuerimus pauciter teno, & mensa frugalitè ad subveniendum corporis necessi-

Concio 3. Ant. Pad.

Christus Patri gratias agit, & cibum accedendum nos, &c.

Ad quid benedictio cibi.

Hhhh 2

Psal. 40.

Ruth 2.

PARS III De mysticis, multiplicatione panum & piscium.

Christus temperantia & paupertate seclator.

necessitati. Per illam benedictionem petimus, ut
 cibus noster anime & corpori sit salubris; quasi à
 Deo sanctificatus Nam fieri potest ut noxia aliqua
 qualitate, aut mixtione, vel etiam diabolica pote-
 state sit infectus; quibus quidem malis vel sola be-
 nedictio potest efficaciter succurrere Si dum S. Be-
 nedictus poculum sibi à malevolis exhibitum vene-
 no infectum benedixisset, illico vasculum illam
 sensu benedictionem, sponteque sua disruptum vir-
 rus omne in terram profudit nulli nociturum. Hic
 ergo verum est illud: *Sanctificatur creatura per oratio-
 nem & verbum Dei.* Quia hanc benedictionem &
 sanctificationem neglexerat quaedam sanctimo-
 nialis ex aviditate lactucam carpens & comedens,
 arrepta fuit à demone qui insidebat lactuce, ut ce-
 stis est S. Gregorius Dialog lib. 2. cap. 4. Non itaque
 benedicimus cibos more Manichæorum, sed ex-
 emplo Christi & more Christianorum. Manichæi
 putabant carnem esse malam, & à malo Deo. Imò
 ex illis quidam existimabant quicquid vivit vivere
 anima rationali: Hinc nec segetes merere, nec pin-
 sere, aut coquere panes volebant; sed tantum co-
 ctos ab aliis comedebant præ via hac protelatione
 & benedictione: *Ego non te seminavi, seminatur semi-
 nans te. Ego non te messui, metatur metens te. Ego non te
 coxi, coquat coquens te. Ecce alius fecit & attulit mihi,
 ego sine culpa comedo.* Sic testatur S. Cyrillus Hiero-
 solymitanus catech. 62. Imò existimabant quod
 ille in panes mirandus esset & comedendus, qui
 aliter panem comederet intrepidè. Sic & reum es-
 se dicebant qui carnem comederet, ita ut si taurum
 comederet taurus fieret, si porcum, porcus, urre-
 statur S. Epiphanius Hæres. 66. Sed hæc stollida
 sunt, Christi exemplo & doctrina factis manifestè
 condemnata Qui si nos docuit cibum benedicere,
 non ob aliud nos id vult facere, quam ut corpori
 & spiritui sit salubris Deo oblatum & ab eo sancti-
 ficatum.

Quartò consideratione dignum est, quod omni-
 bus satias septem sportæ de fragmentis residua
 fuerunt. Quod quidem factum est à Domino, ne
 hæc putaretur phantastica cœna vel refectio; qua-
 lis olim fuit illa quam Passeres præstigiator suis ap-
 parabat convivis, ut referat Agrippa in Retractione
 de Magia. A venientibus enim hospitibus men-
 sam opparè instructam demonstrare solitus erat;
 quæ cum illi lubebat rursus evanescere, discum-
 bentibus omnibus fame elusis. Hic etiam docuisse
 videtur Dominus, in distributione elemosynæ
 nihil amitti, sed Deo sic ordinante quod erogatum
 est hilari mente, compensari eum honore. Sic dicit
 Apostolus: *Qui seminat in benedictionibus, de benedi-
 ctionibus & metet.* Advertit etiam S. Chrysostomus
 hæc super fuisse septem cophinos, ut corresponde-
 rent septem panibus, differentiaque foret cum al-
 tero miraculo, ubi duodecim cophini residui sunt,
 ut correspondeant duodecim Apostol. Sic enim
 loquitur S. Chrysost. *Ne reliquia rum equalitas mira-
 culum confunderet, & obliuionem obduceret, hæc discri-*

*mine & differentia utriusque signi memoriam voluit con-
 firmare. Propterea tunc quidam discipulorum numero cor-
 lum numerum, nunc vero panibus sportas æquavit.*
 Sed utriusque hujus miraculi differentiam in mul-
 tis circumstantiis ostendit S. Hieronymus his ver-
 bis: *Legimus supra inquit ipse quod vo per factis ac-
 cesserunt ad eum dicentes: Discretus est locus, &c. Hic
 autem discipulis convocatis ipse Dominus loquitur, Mi-
 serere super turbam, quia triduo jam perierant.*
*Ibi quinque panes erant. & duo pisces; hic septem panes
 & panes piscium. Ibi super fœnum dicitur, hic ju-
 par terram. Ibi qui comedunt quinque millia sunt, ju-
 xta panum numerum quos comedunt; hic quatuor millia.
 Ibi duodecim cophini reperiuntur de reliquiis fragmento-
 rum, hic septem sportæ. Ita S. Hieronymus in cap. 15.
 Matth.*

Postremò dignum est consideratione, quod in
 hac benedictione panum adumbrata fuerit Eucha-
 ristici Sacramenti institutio. Sed de hac re fuscè di-
 xi in Evangelium Dominicæ 4. Quadragesimæ;
 ideo non repeto, sed illuc Lectorem remitto: quia
 pleraque ibi dicta ad hoc etiam Evangelium spectant.

TU, Domine, respice semper turbam deficienti-
 tem oculis misericordie tue quia tibi propi-
 um est misereri & ad hunc finem in hunc mundum
 venisti, ut nostri misereris, & rursus ideo ad Pa-
 trem es regressus. Fac nos etiam hanc imitari mi-
 sericordiam tuam, compatiendo egentibus, sub-
 veniendo inopibus ex ea quam nobis impertiris
 substantia, eam in subsidium fratrum nostrorum
 sine diffidentia communicando. Denique, sic no-
 bis gratiam tuam impertire; ut jugiter tibi adhe-
 reamus, & tecum semper perseveremus cum fidu-
 cia, sic que postquam pane terreno & pane spiri-
 tuali ac Eucharistico nos refeceris in via hujus vitæ,
 digni inveniamur comedere panem illum qui
 nunquam deficit, quo electos tuos reficis in æter-
 nitate. Scimus enim te dixisse: *Beatus qui manducabit
 panem in regno Dei.* Ad illum ergo respiramus, illi
 inhiamus, illum elurimus, in hac solitudine misera
 tecum perseverantes, expectantes que promissum
 tuum quo dicis: *Vos estis qui mecum permanistis in ten-
 tationibus meis, & ego dispono vobis sicut disposui mihi
 Pater meus regnum; ut edatis & bibatis super mensam
 meam in regno meo.* Hoc nobis concede, ut te benedi-
 camus in sæcula sæculorum.

DOM. VII. POST PENTECOSTEN.

Lect. 10: tripart.

Attendite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimen-
 tis ovium, &c. Matth. 7.

Magni momenti quidpiam indicatur, quoties
 Dominus in Evangelio nobis dicit, *Attendite, rendite,*
 Significatur enim subesse aliquod periculum in periculo
 abscondito, ita ut pervigilem ad custodiam no-
 stram animæ lucem præferre oporteat, ut circum-
 spiciat.

Benedictio
 cibi: Ma-
 nichæo-
 rum.

Septem
 sportæ re-
 plera de-
 notant
 fructuum
 Eleemo-
 syna.

2. Cor. 9.